

‘Innovaties in landbouwtechnologie maken kunstmest overbodig’

Melkvee; 30 april 2025Economie

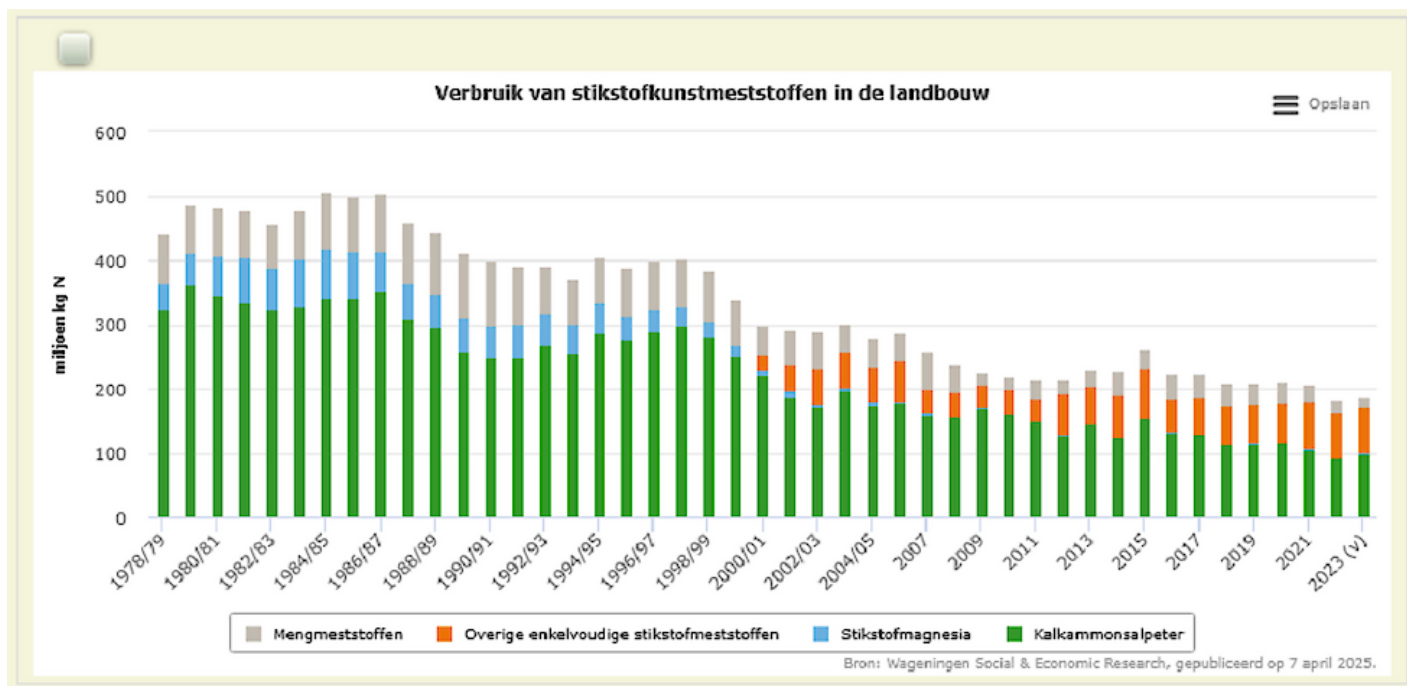

Kan de Nederlandse landbouw volledig zonder kunstmest? De cijfers wijzen in die richting, en met een gerichte aanpak is het mogelijk. Dat stelde Herre Bartlema onlangs tijdens een webinar over kunstmestvervangers, georganiseerd door het Nederlands Centrum voor de Ontwikkeling van Kringloopprecisiebemesting (NCOK).

Het gebruik van kunstmest in Nederland is de afgelopen decennia sterk afgenomen: van 400.000 ton begin jaren '90 naar minder dan 200.000 ton in 2023, blijkt uit cijfers van Wageningen Economic Research (zie grafiek hieronder). Herre Bartlema, aanjager van precisiebemesting en circulaire plantenvoeding, presenteerde deze cijfers tijdens het webinar van het NCOK.

Volgens Bartlema is de afname van kunstmestgebruik slechts het begin. Hij ziet mogelijkheden om kunstmest volledig uit te faseren, zonder verlies van opbrengst. „De tijd is rijp voor een landbouwsysteem waarin slimme technologie, bodemkennis en circulaire bronnen samenkomen”, aldus Bartlema.

Lees verder onder de grafiek

Verbruik van stikstofkunstmeststoffen in de landbouw

Halvering kunstmestgebruik

Bartlema is betrokken bij een consortium van bedrijven die zich specialiseren in precisiebemesting. Met deze technologieën wordt gericht gewerkt aan het optimaal inzetten van kunstmestvervangers op het juiste moment, op de juiste plek en in de juiste dosering. „Precisiebemesting maakt het mogelijk kunstmest zeer efficiënt te vervangen, met behoud van opbrengst en kwaliteit. Dit is geen toekomstmuziek, het gebeurt nu al.”

Volgens Bartlema toont Nederland al decennialang aan dat het mogelijk is om met minder meststoffen meer te produceren. „Dankzij innovatie in bemestingstechniek en -management zijn zowel de plantaardige als dierlijke productie toegenomen, ondanks de halvering van het kunstmestgebruik. Dit maakt ons een voorbeeld voor Europa.”

De daling van 200.000 ton naar nul is volgens Bartlema haalbaar door middel van vier routes. Hij pleit voor een landelijke inzet op deze routes, ondersteund door goede voorlichting en investeringen in precisiebemestingstechnologie. „Het is tijd om de kunstmestverslaving definitief af te bouwen. We hebben de kennis, de techniek en de praktijkervaring. Nu nog de wil om het te doen.”

Biologische stikstofbinding

Een van de hoofdsporen die volgens Bartlema samen leiden tot volledige kunstmestvervanging is biologische stikstofbinding. Een aanzienlijk deel van de stikstof kan uit natuurlijke bronnen komen, bijvoorbeeld via klavers en groenbemesters. Programma's zoals 1001 Hectare, gesteund door Urgenda en LTO, helpen boeren hierbij. „Met een doordachte teeltrotatie en het juiste gebruik van vlinderbloemigen kan een aanzienlijke hoeveelheid stikstof worden vastgelegd zonder kunstmest.”

Daarnaast ziet Bartlema veel mogelijkheden voor precisiebemesting. Met behulp van moderne machines en digitale tools kunnen boeren nauwkeurig bemesten, op basis van bodemkaarten, plantbehoefte en

weersverwachting. „Hiermee kun je minimaal 25 procent besparen op stikstofgebruik via kunstmest. Bovendien leidt het vaak tot hogere opbrengsten omdat de plant beter gevoed wordt.” Hij pleit voor meer voorlichting over het gebruik en de voordelen van precisiebemesters. „Niet alleen de techniek, ook het management moet op orde zijn.”

Stalinnovaties en mestverwaarding

Een ander bruikbaar spoor is volgens de NCOK-voorzitter het gebruik van stikstof uit luchtwassers. „Luchtwassers in onder meer de varkenshouderij vangen stikstof af uit de stallucht. Deze stikstof is prima bruikbaar als meststof”, aldus Bartlema.

Tevens ziet hij veel mogelijkheden in stalinnovaties en mestverwaarding zoals Renure. Innovaties in staltechniek, zoals het scheiden van urine en feces of het snel afvoeren van mest, maken het mogelijk stikstof op te vangen en doelgericht toe te passen. Ook het opwerken van mest tot mineralenconcentraat draagt bij aan kunstmestvervanging. „Stikstof die nu nog verloren gaat, kunnen we terugwinnen én benutten.”

Bartlema benadrukt dat het ook aan Europa is om stappen te zetten in het vergroten van de mogelijkheden voor kunstmestvervangers. „Het Europees Parlement oefent druk uit op de Commissie om de overstap naar kunstmestvervangers te versnellen. Dit is niet in de laatste plaats vanwege de afhankelijkheid van Russische kunstmest, een geopolitiek risico.”

Hij ziet initiatieven zoals Renure als voorbeelden van alternatieve stikstofbronnen die steeds belangrijker worden.

Tekst: Stefan Buning

Geboren en getogen op een melkveebedrijf in de Achterhoek. Sinds 1998 werkzaam als redacteur bij Agrio. Als chef Melkvee is hij samen met zijn team verantwoordelijk voor het kritisch volgen van alles wat er in en om de...

[Meer van deze auteur](#)

Beeld: Arie Coster